प्रथमः प्रश्नः 1

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः॥

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षेत्रन्देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्तिं र्श्मयो यस्य कृतवंः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभिर्भि संवसानः। अग्निर्नो देवः सुविते देधातु। प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभानुः॥१॥

सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवंम श्रदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तात्। विश्वां रूपाणि प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति र ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्। सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु॥२॥ यत्ते नंक्षत्रं मृगशी्र्षमस्ति। प्रियः राजिन्प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शन्नं एधि द्विपदे शश्चतुंष्पदे। आईयां रुद्रः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानां पतिरिघ्यानांम्। नक्षत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नंः प्रजाः रीरिष्नोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परि णो वृणक्तः। आईरा नक्षत्रं जुषताः हिवीः॥३॥

प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघश र सन्नुदतामरांतिम्। पुनंनी देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनंवसू नः पुन्रेतां यज्ञम्। पुनंनी देवा अभियंन्तु सर्वे। पुनंः पुनर्वी ह्विषां यजामः। पुवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियन्देवानामप्येतु पार्थः॥४॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षेत्रम्भिसम्बंभूव। श्रेष्ठों देवानां पृतेनास् जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः परि पातु पृश्चात्। बाधेतान्द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पतंयः स्याम।

इद सर्पेभ्यो ह्विरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः॥५॥

ये अन्तरिक्षं पृथिवीङ्कियन्ति। ते नेः सूर्पासो हवमागंमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापि सूर्पाः। ये दिवं देवीमन् स्श्चरंन्ति। येषामाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सूर्पभ्यो मध्मञ्जहोमि। उपहूताः पितरो ये मुघास्। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्॥६॥

ये अंग्निद्ग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरंः क्षियन्ति। या इश्चं विद्या या १ उं च न प्रंविद्या मुघासुं यज्ञ १ सुकृतं जुषन्ताम्। गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदेर्यमन्वरुण मित्र चारुं। तन्त्वां वय १ संनितार १ सनीनाम्। जीवा जीवन्तमुप संविशेम। येनेमा विश्वा भुवनानि सिक्षंता। यस्यं देवा अनु सं यन्ति चेतः॥७॥

अर्यमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति। श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनी्स्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रम्जर स्वीर्यम्। गोमदश्वंवदुप् सन्नुंदेह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनीरा विवेश। भगस्येत्तं प्रंस्वं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥८॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त १ सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपंिरं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारमद्य संविता विदेय। यो नो हस्ताय प्रसुवाति यज्ञम्। त्वष्टा नक्षेत्रमृभ्येति चित्राम्। सुभ१ संसं युवृति१ रोचंमानाम्॥९॥

निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या ईश्च। रूपाणि पिर्शन्भवंनानि विश्वां। तत्रस्त्वष्टा तदं चित्रा विचेष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंती स्सनोत्। गोभिर्नो अश्वैः समनक्त यज्ञम्। वायुर्नक्षंत्रम्भ्येति निष्ट्यांम्। तिग्मश्वं क्षो वृष्भो रोरुवाणः। समीरयन्भुवना मात्रिश्वां। अप द्वेषा स्सि

नुदतामरांतीः॥१०॥

तन्नो वायुस्तद् निष्टमां शृणोत्। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरंम दुरितानि विश्वा। दूरम्स्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणुतान्तद्विशांखे। तन्नो देवा अनुंमदन्तु यृज्ञम्। पश्चात्पुरस्तादभंयन्नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ॥११॥

विष्चः शत्रूंनप् बाधंमानौ। अप् क्षुधंत्रुदतामरांतिम्। पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यान्देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवृतिः स्जोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुन्दुहां यजंमानाय यज्ञम्॥१२॥

चित्रभांनुर्यजंमाने दधातु ह्विर्नुः पाथुश्चेतों जुषन्ताश्चेतों मदेम रोचंमानामरांतीर्गोपौ युज्ञम्॥[१]

ऋद्यास्मं हुव्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रन्देवं मित्र्धेयं नो अस्तु।

अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतश्चीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षेत्रमुदंगात्पुरस्तौत्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तिन्मत्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तिरक्षे। इन्द्रौ ज्येष्ठामन् नक्षेत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रूतूर्ये तृतारं॥१३॥

तस्मिन्वयम्मृत्न्दुहानाः। क्षुधंन्तरेम् दुरितिन्दुरिष्टिम्। पुर्न्द्रायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीढुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मध्मृद्दुहाना। उरुं कृणोतु यजंमानाय लोकम्। मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिनिक्षंत्रं पशुभिः समंक्तम्। अहंभूयाद्यजंमानाय मह्मम्॥१४॥

अहंनों अद्य संविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिन्नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्मम्। या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांसचीर्याः॥१५॥

यासांमषाढा मध्रं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यंः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कन्यां युवतयंः सुपेशंसः। कर्मकृतंः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान्देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु यज्ञम्॥१६॥

यस्मिन्ब्रह्माऽभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियंन्दधात्वहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। शृण्वन्तिं श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्रणोमि वाचम्॥१७॥

म्हीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचींमेना हिवषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। महीन्दिवं पृथिवीम्न्तिरिक्षम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्युः श्लोकं यर्जमानाय कृण्वती। अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चर्तस्रो देवीर्जराः श्लविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रर्जसः परस्तात्। संवत्सरीणममृतः स्वस्ति॥१८॥

यज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्तांत्। दक्षिणतों ऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिरघशु स्साऽगन्। क्षत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षंत्राणा श्रविभेष्वविसेष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्रव सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयंन्तु देवाः॥१९॥

तन्नो नक्षंत्र श्वतिभंषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्धेषजानि। अज एकंपादुदंगात्पुरस्तात्। विश्वां भूतानि प्रतिमोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंसवं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहृदग्न्द्याम्। त सूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति

सर्वे॥२०॥

अहिंबुंध्रियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासों अभि रक्षिन्ति सर्वे। चत्वार् एकंम्भिकर्मं देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदंन्ति। ते बुंध्रियं परिषद्यई स्तुवन्तंः। अहिई रक्षन्ति नमंसोप्सद्यं। पूषा रेवत्यन्वंति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ॥२१॥

ड्मानिं ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान्प्रशूनंक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजंमानाय यज्ञम्। तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्रर ह्विषा यजंन्तौ। मध्वा सम्पृंक्तौ यजुंषा समंक्तौ॥२२॥

यौ देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावृमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां

कृणमोऽश्वयुग्भ्यांम्। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगन्नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यविश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र र ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। निवेशनी यत्तं देवा अदंधुः॥२३॥

त्तार् मह्यं प्रास्चीर्या याँन्तु युज्ञं वाचई स्वस्ति देवा अनुयन्ति सर्वे वाजंबस्त्यौ समंक्तौ देवास्त्रीणि च॥————[२]

नवीनवो भवति जायंमानो यमांदित्या अर्शुमांप्याययंन्ति। ये विरूपे समनसा संव्ययंन्ती। समानन्तन्तुं परितातना तें। विभू प्रभू अनुभू विश्वतो हुवे। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमेतम्। वयन्देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नांसो देववीतिन्दधांनाः। अहोरात्रे ह्विषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मान्मिति मुक्त्या गमेम। प्रत्युंवदृश्यायती॥२४॥

व्युच्छन्तीं दुहिता दिवः। अपो मही वृंणुते चक्षुंषा।

तमो ज्योतिष्कृणोति सूनरीं। उदुस्नियाः सचते सूर्यः। सचा उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुंषो व्युषि सूर्यंस्य च। सं भक्तेनं गमेमहि। तन्नो नक्षंत्रमर्चिमत्। भानुमक्तेजं उचरंत्। उपयज्ञमिहागंमत्॥२५॥

प्र नक्षंत्राय देवायं। इन्द्रायेन्दु हवामहे। सनंः सविता सुंवत्सिनम्। पुष्टिदां वीरवत्तमम्। उदुत्यश्चित्रम्। अदितिर्न उरुष्यतु महीमू षु मातरम्। इदं विष्णुः प्रतिद्वष्णुः। अग्निर्मूर्धा भुवः। अनुनोऽद्यानुंमित्रिरिन्वदेनुमते त्वम्। हव्यवाह् स्विष्टम्॥२६॥

आयुत्यंगमृत्स्विष्टम्॥———[3]

अग्निर्वा अंकामयत। अन्नादो देवाना ईस्यामितिं। स एतम् ग्रये कृत्तिंकाभ्यः पुरोडाशंमृष्टाकंपालं निरंवपत्। ततो व सौंऽन्नादो देवानांमभवत्। अग्निर्वे देवानांमन्नादः। यथां ह वा अग्निर्देवानांमन्नादः। एव ह वा एष मंनुष्यांणां भवति। य एतेनं हिवषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अग्नये स्वाहा कृतिंकाभ्यः स्वाहां। अम्बाये स्वाहां दुलाये स्वाहां। नित्त्वये स्वाहाऽभ्रयंन्त्ये स्वाहां। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहां। चुपुणीकांये स्वाहेतिं॥२७॥

प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत। ता अंस्मात्सृष्टाः परांचीरायन्। तासार्ं रोहिणीम्भ्यंध्यायत्। सोंऽकामयत। उप मा वंर्तेत। समेनया गच्छेयेतिं। स एतं प्रजापंतये रोहिण्ये चुरुं निरंवपत्। ततो वै सा तमुपावंर्तत। समेनयागच्छत। उपं हु वा एंनं प्रियमावंर्तते। सं प्रियेणं गच्छते। य एतेनं हुविषा यजंते। य उंचैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्ये स्वाहां। रोचंमानाये स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहेतिं॥२८॥

सोमो वा अंकामयत। ओषंधीना र राज्यम्भिजंयेयमिति। स एत र सोमांय मृगशीर्षायं श्यामाकं चुरुं पयंसि निरंवपत्। ततो वै स ओषंधीना र राज्यम्भ्यंजयत्। समानाना र ह वै राज्यम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सोमांय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहाँ। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहाँ। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥२९॥

रुद्रो वा अंकामयत। पृशुमान्त्स्यामिति। स एतः रुद्रायाद्रीयै प्रैय्यंङ्गवं च्रं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु वै भंवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। रुद्राय स्वाहाऽद्रीयै स्वाहां। पिन्वंमानायै स्वाहां पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥३०॥

ऋक्षा वा इयमंलोमकांऽऽसीत्। साऽकांमयत। ओषंधीभिर्वन्स्पतिंभिः प्रजांयेयेतिं। सैतमदिंत्यै पुनंवस्भयां चरुं निरंवपत्। ततो वा इयमोषंधीभिर्वन्स्पतिंभिः प्राजांयत। प्रजांयते ह् वै प्रजयां पृशुभिः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अदिंत्ये स्वाहा पुनंवस्भयाम्। स्वाहा भूँत्ये स्वाहा प्रजांत्ये स्वाहेतिं॥३१॥ वृह्स्पतिर्वा अंकामयत। ब्रह्मवर्चसी स्यामितिं। स एतं बृहस्पतिर्वा तिष्यांय नैवारं चरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स

ब्रंह्मवर्चस्यंभवत्। ब्रह्मवर्चसी ह् वै भंवति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदे। सोऽत्रं जुहोति। बृह्स्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेति॥३२॥

देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवाः सर्पेभ्यं आश्रेषाभ्य आज्ये करम्भन्निरंवपन्। तानेताभिरेवदेवतांभिरुपांनयन्। पुताभिर्ह वै देवतांभिर्द्धिषन्तं भ्रातृंव्यमुपंनयति। य पुतेनं हविषा यजिते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सर्पेभ्यः स्वाहाँ ऽ ८ श्रेषाभ्यः स्वाहाँ। दन्दशूकेंभ्यः स्वाहेतिं॥ ३३॥ पितरो वा अंकामयन्त। पितृलोक ऋध्रयामेति। त एतं पितृभ्यों मघाभ्यः पुरोडाश र पद्धेपालं निर्रवपन्। ततो वै ते पितृलोक आँध्रुंबन्। पितृलोके ह वा ऋंध्रोति। य एतेनं हिवषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पितृभ्यः स्वाहां मघाभ्यः। स्वाहांऽनघाभ्यः स्वाहांगदाभ्यः। स्वाहांऽरुन्धतीभ्यः स्वाहेतिं॥३४॥

अर्यमा वा अंकामयत। पृशुमान्त्स्यामितिं। स एतमंर्यम्णे फल्गुंनीभ्यां चुरुं निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्।

पृशुमान् हु वै भंवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अर्यम्णे स्वाहा फल्गुंनीभ्याङ् स्वाहां। पशुभ्यः स्वाहेतिं॥३५॥

भगो वा अंकामयत। भगी श्रेष्ठी देवाना ईस्यामिति। स एतं भगाय फल्गुंनीभ्यां चरुं निरंवपत्। ततो वै स भगी श्रेष्ठी देवानांमभवत्। भगी हु वै श्रेष्ठी संमानानां भवति। य एतेनं हिविषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। भगाय स्वाहा फल्गुंनीभ्या इस्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहेति॥३६॥

स्विता वा अंकामयत। श्रन्में देवा दधीरन्। स्विता स्यामिति। स एत सिवित्रे हस्ताय पुरोडाशं द्वादेशकपालं निरंवपदाशूनां व्रीहीणाम्। ततो वै तस्मै श्रद्देवा अदंधत। स्विताऽभवत्। श्रद्धवा अस्मै मनुष्यां दधते। स्विता समानानां भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। स्वित्रे स्वाहां हस्ताय। स्वाहां ददते स्वाहां पृण्ते। स्वाहां प्रयच्छंते स्वाहां प्रतिगृभ्णते स्वाहेतिं ॥३७॥

त्वष्टा वा अंकामयत। चित्रं प्रजां विनदेयेति। स एतन्त्वष्ट्रे चित्रायै पुरोडाशंमष्टाकंपालं निरंवपत्। ततो वै स चित्रं प्रजामंविन्दत। चित्र ह वै प्रजां विन्दते। य एतेनं हविषा यजंते। य उं चैनदेवं वैदं। सोऽत्रं जुहोति। त्वष्ट्रं स्वाही चित्रायै स्वाहाँ। चैत्रांय स्वाहाँ प्रजायै स्वाहेतिं॥३८॥ वायुर्वा अंकामयत। कामचारंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतद्वायवे निष्ट्रांये गृष्ट्ये दुग्धं पयो निरंवपत्। ततो वै स कामचारमेषु लोकेष्वर्भ्यजयत्। कामचार ५ ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं हविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वायवे स्वाहा निष्ट्यांयै स्वाहाँ। कामुचारांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥३९॥

इन्द्राग्नी वा अंकामयेताम्। श्रेष्ठमं देवानांम्भिजंयेवेतिं। तावेतिमंन्द्राग्निभ्यां विशांखाभ्यां पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपताम्। ततो वै तौ श्रेष्ठमं देवानांम्भ्यंजयताम्। श्रेष्ठमं हु वै संमानानांम्भि जंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्राग्निभ्याड् स्वाह्य विशांखाभ्याः स्वाहां। श्रेष्ठमाय स्वाह्यऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४०॥

अथैतत्पौर्णमास्या आज्यं निर्वपति। कामो वै पौर्णमासी। काम आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् स् सकाम उपनमित। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। पौर्णमास्ये स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगंत्ये स्वाहेति॥४१॥ अग्निः पश्चंदश प्रजापंतिष्योडंश सोम एकांदश रुद्रो दशक्षंकांदश बृह्स्पित्दंशं देवासुरा नवं पितर एकांदशार्थमा भगो दशं दश सिवता चतुंद्रश त्वष्टां वायुरिन्द्राग्नी दशं दशायैतत्यौर्णमास्या अष्टौ पश्चंदश॥——[४]

मित्रो वा अंकामयत। मित्र्धयंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतं मित्रायांनूराधेभ्यंश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स मित्रधेयंमेषुलोकेष्वभ्यंजयत्। मित्रधेय ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। मित्राय स्वाहांऽनूराधेभ्यः स्वाहां। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥४२॥ इन्द्रो वा अंकामयत। ज्यैष्ठमं देवानांम्भिजंयेयमिति। स एतमिन्द्रांय ज्येष्ठायं पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपन्म्हाव्रीहीणाम्। ततो वै स ज्येष्ठमं देवानांम्भ्यंजयत्। ज्येष्ठमं हु वै संमानानांम्भिजंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्रांय स्वाहां ज्येष्ठाये स्वाहां। ज्येष्ठांय स्वाहाभिजिंत्ये स्वाहेति॥४३॥

प्रजापंतिर्वा अंकामयत। मूलं प्रजां विन्देयेतिं। स एतं प्रजापंतये मूलांय चुरुं निरंवपत्। ततो वै स मूलंं प्रजामंविन्दत। मूल रे हु वै प्रजां विन्दते। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहा मूलांय स्वाहां। प्रजायै स्वाहेतिं॥४४॥

आपो वा अंकामयन्त। स्मुद्रङ्कामंम्भिजंयेमेति। ता एतम्ज्योऽषाढाभ्यंश्चरुं निरंवपन्। ततो वै ताः संमुद्रङ्कामंम्भ्यंजयन्। स्मुद्र ह् वै कामंम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उ चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अन्धः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। समुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहां। अभिजित्यै स्वाहेतिं॥४५॥

विश्वे वै देवा अंकामयन्त। अनुपुज्य्यं जंयेमेतिं। त एतं विश्वेंभ्यो देवेभ्योऽषाढाभ्यंश्चरुं निरंवपन्। ततो वै तेऽनपज्य्यमंजयन्। अनुपुज्य्यः हु वै जंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विश्वेंभ्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। अनुपुज्य्याय स्वाहा जित्ये स्वाहेतिं॥४६॥

ब्रह्म वा अंकामयत। ब्रह्मलोकम्भिजंयेय्मितिं। तदेतं ब्रह्मणेऽभिजितें च्रुं निरंवपत्। ततो वै तद्भंह्मलोकम्भ्यंजयत्। ब्रह्मलोक ह् वा अभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। ब्रह्मणे स्वाहांऽभिजिते स्वाहां। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४७॥

विष्णुर्वा अंकामयत। पुण्युः श्लोकः शृण्वीय। न मां पापी कीर्तिरागंच्छेदितिं। स एतं विष्णंवे श्लोणायैं पुरोडाशंत्रिकपालित्रिरंवपत्। ततो वे स पुण्य हुं श्लोकं मशृणुत। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छत्। पुण्य हुं वे श्लोकं शृणुते। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छति। य एतेनं हिवषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां श्लोणाये स्वाहां। श्लोकांय स्वाहां श्लोणाये स्वाहां।

वसंवो वा अंकामयन्त। अग्रं देवतांनां परीयामेतिं। त एतं वसंभ्यः श्रविष्ठाभ्यः पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निरंवपन्। ततो वै तेऽग्रं देवतांनां पर्यायन्। अग्रं ह वै संमानानां पर्यति। य एतेनं हिवषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वसुंभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहां। अग्रांय स्वाहा परींत्ये स्वाहेतिं॥४९॥

इन्द्रो वा अंकामयत। दृढोऽशिंथिलः स्यामिति। स एतं वर्रुणाय शृतिभिषजे भेषुजेभ्यः पुरोडाश्ं दर्शकपालुं निर्वयत्कृष्णानां व्रीहीणाम्। ततो वै स हुढोऽशिंथिलोऽभवत्। हुढो हु वा अशिंथिलो भवति। य एतेन हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वरुणाय स्वाहां शृतिभंषजे स्वाहां। भेषजेभ्यः स्वाहेतिं॥५०॥

अजो वा एकंपादकामयत। तेज्स्वी ब्रंह्मवर्च्सी स्यामिति। स एतम्जायैकंपदे प्रोष्ठपदेभ्यंश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स तेज्स्वी ब्रंह्मवर्च्स्यंभवत्। तेज्स्वी हु वै ब्रंह्मवर्च्सी भंवति। य एतेनं हुविषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अजायैकंपदे स्वाहाँ प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहाँ। तेजंसे स्वाहाँ ब्रह्मवर्च्साय स्वाहेति॥५१॥

अहिर्वे बुधियोऽकामयत। इमां प्रतिष्ठां विन्देयेति। स एतमहंये बुधियांय प्रोष्ठपदेभ्यः पुरोडाशं भूमिंकपालं निरंवत्। ततो वै स इमां प्रतिष्ठामंविन्दत। इमा॰ ह वै प्रतिष्ठां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अहंये बुधियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठाये स्वाहेतिं॥५२॥ पूषा वा अंकामयत। पृशुमान्त्स्यामितिं। स एतं पूष्णे रेवत्यें चुरुं निरंवपत्। ततो व स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् ह व भवति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पूष्णे स्वाहां रेवत्ये स्वाहां। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥५३॥ अश्विनौ वा अंकामयेताम्। श्रोत्रस्वनावबंधिरौ स्यावेतिं। तावेतमश्विभ्यांमश्वयुग्भ्यां पृरोडाशंन्द्विकपालित्ररंवपताम्। ततो व तौ श्रोत्रस्विनावबंधिरावभवताम्। श्रोत्रस्वी ह वा अबंधिरो भवति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अश्विभ्याङ् स्वाहांऽश्वयुग्भ्याङ् स्वाहां। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्ये स्वाहेतिं॥५४॥

यमो वा अंकामयत। पितृणाः राज्यम्भिजंययमितिं। स एतं यमायाप्भरंणीभ्यश्चरं निरंपवत्। ततो वै स पिंतृणाः राज्यम्भ्यंजयत्। समानानाः ह वै राज्यम्भि जंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। यमाय स्वाहांऽप्भरंणीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥५५॥ अथैतदंमावास्यांया आज्यं निर्वपति। कामो वा अमावास्यां। काम आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् सकाम् उपनमति। येन् कामेन् यजंते। सोऽत्रं जुहोति। अमावास्यांये स्वाहा कामांय स्वाहाऽऽगंत्ये स्वाहेतिं॥५६॥

मित्र इन्द्रंः प्रजापंतिर्दर्शं दुशाप् एकांदश् विश्वे ब्रह्म दर्शदश् विष्णुस्वयोंदश् वसंव् इन्द्रोऽजोऽहिर्वे बुध्नियंः पूषाऽश्विनौं युमो दशं दुशाथैतदंमावास्यांया अष्टौ पश्चंदश॥🛶 [५] चन्द्रमा वा अंकामयत। अहोरात्रानंधमासान्मासांनृतून्त्सं-वत्सरमाध्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य । सलोकतांमाप्रुयामितिं। स एतश्चन्द्रमंसे प्रतीदृश्यांयै पुरोडाशं पश्चंदशकपालं निरंवपत्। ततो वै सोंऽहोरात्रानंधमासान्मासांनृतून्त्संवत्सर-मार्खा। चन्द्रमंसः सार्युज्यः सलोकतांमाप्नोत्। अहोरात्रान् ह वा अर्धमासान्मासानृतून्त्संवत्सरमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य र सलोकतांमाप्रोति। य एतेनं हविषा यजेते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। चन्द्रमंसे स्वाहां प्रतीदृश्यांयै स्वाहाँ। अहोरात्रेभ्यः स्वाहाँऽर्धमासेभ्यः स्वाहाँ। मासेँभ्यः

स्वाहर्तुभ्यः स्वाहाँ। सुंवृत्सराय स्वाहेतिं॥५७॥

अहोरात्रे वा अंकामयेताम्। अत्यंहोरात्रे मुंच्येवहि। न नांवहोरात्रे आंप्रुयातामिति। ते एतमंहोरात्राभ्यां चुरुं निरंवपताम्। द्वयानां व्रीहीणाम्। शुक्लानां च कृष्णानां च। स्वात्योर्दुग्धे। श्वेताये च कृष्णाये च। ततो वे ते अत्यंहोरात्रे अंमुच्येते। नैने अहोरात्रे आंप्रुताम्। अति ह वा अहोरात्रे मुंच्यते। नैनेमहोरात्रे आंप्रुतः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अह्वे स्वाहा रात्रिये स्वाहां। अतिमुक्त्ये स्वाहेतिं॥५८॥

उषा वा अंकामयत। प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगां स्यामितिं। सैतमुषसें चुरुं निरंवपत्। ततो वे सा प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगांऽभवत्। प्रियो हु वे संमानाना र सुभगों भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। उषसे स्वाहा व्युंष्ट्रो स्वाहां। व्यूषुष्ये स्वाहां व्युच्छन्त्ये स्वाहां। व्युंष्टाये स्वाहेतिं॥५९॥ अथैतस्मै नक्षंत्राय च्रुनिर्वपित। यथा त्वन्देवानामिसं। एवम्हं मनुष्याणां भूयासमिति। यथां हु वा एतद्देवानाम्। एव॰ हु वा एष मनुष्याणां भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। नक्षंत्राय स्वाहोदेष्यते स्वाहां। उद्यते स्वाहोदिताय स्वाहां। हरसे स्वाहा भरसे स्वाहां। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहां। तपंसे स्वाहां ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेति॥६०॥

सूर्यो वा अंकामयत। नक्षंत्राणां प्रतिष्ठा स्यामितिं। स एत र सूर्याय नक्षंत्रभ्यश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स नक्षंत्राणां प्रतिष्ठाऽभवत्। प्रतिष्ठा हु वै संमानानां भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सूर्याय स्वाहा नक्षंत्रभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६१॥

अथैतमिदंत्यै चुरुं निर्वपति। इयं वा अदिंतिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। अदित्यै स्वाहाँ प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६२॥ अथैतं विष्णंवे चुरुं निर्वपति। युज्ञो वै विष्णुंः। युज्ञ एवान्तृतः प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां यज्ञाय स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६३॥

चन्द्रमाः पञ्चंदशाहोरात्रे सप्तदंशोषा एकांदुशाथैतस्मै नक्षंत्राय त्रयोंदश सूर्यो दशाथैतमदिंत्यै पश्चाथैतं विष्णंवे षद्भ्वत (स्विताऽऽशूनां व्रीहीणामिन्द्रीं महाव्रीहीणामिन्द्रीः कृष्णानां व्रीहीणामहोरात्रे द्वयानां ब्रीहीणाम्। पितर्ष्यद्वंपालः सविता द्वादंशकपालमिन्द्राग्नी एकांदशकपालमिन्द्र एकांदशकपालुमिन्द्रो दर्शकपालुं विष्णुंश्चिकपालमहिर्भूमिकपालमृश्विनौं द्विकपालञ्चन्द्रमाः पश्चंदशकपालमुग्निस्त्वष्टा वसंवोऽष्टाकंपालमुन्यत्रं चुरुम्। रुद्रौंऽर्युमा पूषा पंशुमान्त्स्या् सोमों रुद्रो बृह्स्पितः पर्यसि वायः पयः सोमों वायुरिन्द्राग्नी मित्र इन्द्र आपो ब्रह्मं युमोऽभिजित्यै त्वष्टां प्रजापंतिः प्रजायें पौर्णमास्या अमावास्याया अगत्ये विश्वे जित्यां अश्विनौ श्रुत्यैं। ब्रह्म तदेतं विष्णुः स एतं वायुः स एतदापुस्ताः। पितरो विश्वे वसंवोऽकामयन्तु मेति त पुतन्निरंवपन्। आपोऽकामयन्तु मेति ता पुतन्निरंवपन्। इन्द्राग्नी अश्विनांवकामयेतां वेति तावेतन्निरंवपताम्। अहोरात्रे वा अंकामयेतामिति ते एतन्निरंवपताम्। अन्यत्रांकामयतेति स पुतन्निरंवपत्। इन्द्राम्नी श्रैष्ठ्यमिन्द्रो ज्यैष्ठ्यमिन्द्रो दृढः। अहिः सूर्योऽदिंत्यै विष्णंवे प्रतिष्ठायैं। सोमों युमः संमानानाम्। अग्निर्नों रीरिषद्न्यत्रं रीरिषः ॥)॥_____

अग्निर्न ऋध्यास्म नवीनवोऽग्निर्मित्रश्चन्द्रमाष्यद॥६॥

प्रथमः प्रश्नः

27

अग्निर्नस्तन्नों वायुरहिंर्बुभियं ऋक्षा वा इयमथैतत्पौर्णमास्या अजो वा एकंपात्सूर्यस्त्रिषंष्टिः॥६३॥

अग्निर्नः पातु प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

 ${\sf GitHub: \ http://stotrasamhita.github.io \ | \ http://github.com/stotrasamhita.github.io}$

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/